

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
ТА БІЗНЕСУ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ**

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

6 грудня 2023 р.

**Запоріжжя
2023**

УДК [33+65+338.48+339.9+355.018](043)

Т 13

Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу: зб. тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2023 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя: ТДАТУ, 2023.

Збірник містить матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу». У тезах доповідей збірника висвітлено результати досліджень сучасних проблем та перспектив розвитку економіки, бізнесу та туризму в Україні, міжнародних економічних відносин, визначені аспекти сталого розвитку регіонів країни.

Матеріали збірника будуть корисними для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів, фахівців, що працюють за зазначеними напрямками.

Матеріали публікуються в авторській редакції

ISBN

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2023

Зміст

Секція 1.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Болтянський Б. В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	8
Василина О. Р., Лавецький І. О. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО - НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	10
Васильченко О. О. ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ	12
Єрємін І.Л., Голуб Н.О. СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ	15
Нехай В. В., Іконніков Д. ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО МЕСЕНДЖЕРА	18
Русінова О.Г., Голуб Н.О. КАНАЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА	20
Салін С. В. ПЕРЕВАГИ БЛОКЧЕЙНУ В ЮРИДИЧНОМУ СЕКТОРІ	22
Селіванова Є.В., Голуб Н.В. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ГРОМАДЯН У РАЗІ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ	24
Черевко Г. В. ВІЙНА В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	27
Яців С. Ф. ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	29

Секція 2.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Братко В. М., Цвілий С. М. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ	32
Демко В. С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	34
Демко В. С., Попова А. Г. СВІТОВІ ІННОВАЦІЙНІ ТРЕНДИ В КУЛЬТУРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ	37
Жарченко В. Ю., Цвілий С. М. МОБІЛЬНІ ГІДІ У ЯКОСТІ ТРЕНДУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	40
Зла Р. А., Демко В. С. РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	43
Колокольчикова І.В., Лепетченко Д.М. ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	45
Кукіна Н. В., Душак А., Душак М. СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ	47
Оболенцева Л. В., Діасамідзе М. М. ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ	49
Підлужна О. Б. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	50
Пісецький М. М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ УКРАЇНИ У БЕЗПЕКОВОМУ КОНТЕКСТІ	52

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Зла Р. А.

*здобувачка вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності 242 «Туризм»
кафедри економіки та бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного*

Демко В. С.

*к.е.н., доцент кафедри економіки та бізнесу Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного*

Культурний туризм на сьогоднішній день є однією із найбільш цікавих сучасних форм дозвілля, відіграє помітну роль в розширенні загальних знань і, зокрема, культурної ерудиції людини.

Основними напрямками культурного туризму є:

- знайомство з різноманітними історичними, архітектурними або культурними епохами, відвідування архітектурних пам'яток, музеїв, історичних маршрутів;
- відвідування фестивалів (музичних, театральних, кіно), релігійних свят, бою биків, виставок і т.д.;
- відвідування лекцій, семінарів, курсів наукової мови;
- участь у фольклорних фестивалях [2].

Культурний туризм є мостом між народами та культурами. Він допомагає обміну досвідом, традиціями та цінностями між українцями та іноземними відвідувачами. Іноземні туристи, відвідуючи Україну, мають можливість побачити багатогранність української культури, а місцеві жителі, зі свого боку, можуть поділитися своїми традиціями та народними звичаями. Це сприяє взаємному розумінню і толерантності між культурами та народами.

Наша країна володіє значним культурно-історичним потенціалом. Саме з початком літнього сезону на ринку вітчизняного туризму почали з'являтися запити українців на відпочинок. У більшості випадків їх цікавить внутрішній туризм. Основними регіонами, які приваблюють українських туристів, залишаються умовно-безпечні регіони: Львівщина, Івано-Франківщина та Закарпаття. Великий попит спостерігається на поїздки у Карпати. Нещодавно почали відновлюватися екскурсійні тури в замки та музеї, які через воєнний стан довгий час не працювали. Підвищується інтерес до екскурсій Київщиною та Полтавщиною [3].

Поступово відкриваються дитячі табори. Переважно, вони діють в західній частині України – на Львівщині, Івано-Франківщині та Закарпатті. Що стосується морського відпочинку, то зі зрозумілих причин він недоступний. В таких умовах внутрішній туризм має особливості, пов'язані з дозволами та обмеженнями, які діють під час війни у відносно безпечних західних та центральних регіонах країни. Їх повинні враховувати не тільки туристи, а й туристичні компанії.

Варто зазначити, що кожна область має свої особливості відпочинку та туристичної діяльності на її території. Здебільшого вони пов'язані з певними обмеженнями, які діють в тих чи інших регіонах. (табл.1)

Формування маршрутів з урахуванням розташування бомбосховищ. Туроператори та екскурсіводи, які складають екскурсійні маршрути, повинні враховувати, що в разі повітряної небезпеки туристам мають бути доступні бомбосховища. Планування туристичних мандрівок відповідно до дії комендантської години. З метою підтримання правопорядку в умовах воєнного стану у всіх областях України встановлена комендантська година. Як правило, вона діє з 23.00 до 05:00. Саме тому планування відпусток чи відвідин тих чи інших локацій має відбуватися з урахуванням цієї вимоги.

На міжнародному туристичному ринку, культурний туризм розвивається шаленими темпами. Все більше з'являються нових цікавих напрямків та інновацій, які дозволяють цьому виду туризму залучати нових туристів, збільшувати попит споживання туристичних продуктів, розвивати туристичну інфраструктуру, динамічно змінювати асортимент послуг, створювати високоякісні туристичні пропозиції [1].

Таблиця 1

Особливості відпочинку та роботи туристичних об'єктів у різних областях України

Область	Особливості
Київська, Полтавська, Волинська	Заборонено відвідування зелених зон, та лісів поза межами житлових масивів, дозволено відпочинок біля водойм, перелік який визначений військовою адміністрацією.
Рівненська	Дозволено відвідувати ліси, збирати гриби та ягоди, крім територій північних частин.
Житомирська	Дозволено відвідувати ліси, збирати гриби та ягоди, крім територій, що розташовані за 20 км від кордону з Білоруссю. Дозволено працювати тим закладам культури, які мають обладнані укриття.
Вінницька	Заборонено відвідування лісів, дозволена туристична діяльність біля водойм, крім тих місць, які знаходяться неподалік об'єктів інфраструктури.
Тернопільська	Дозволено відвідувати ліси, проте заборонено розпалювати багаття. Всі туристичні об'єкти працюють в звичному режимі.
Іванно-Франківська	Дозволено відвідувати ліси та гори, заборонено пересуватися по них на туристично-виділеному транспорті (квадрацикли, баггі, мотоцикли) . Дана заборона поширюється на курорт Буковель.
Закарпатська	Дозволено відвідувати ліси, за виключенням частини Карпатського біосферного заповідника та Ужанського національного парку, заборонені польоти на одномоторних літаках.
Львівська	Дозволено відвідувати ліси, але заборонено пересуватися по них на транспорті. Виключенням є випадки, коли через ліс пролягає транзитний шлях або людина пересувається на велосипеді. Дозволено відпочивати біля водойм, перелік яких встановлений військовою адміністрацією.

Джерело: укладено автором за матеріалами посилання [4].

Все активніше починають застосовуватися інноваційні технології в розвитку світового культурного туризму, які створюють нові можливості для поліпшення галузі та відкритті нових видів діяльності для туристичних підприємств, а саме:

- Використання технологій віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR): це дозволяє туристам відвідувати культурні об'єкти і події в онлайн режимі, або ж поглиблювати свій досвід в реальному часі.

- Розробка мобільних додатків та платформ для культурного туризму: технології дозволяють туристам отримувати інформацію про історію, архітектуру та культурні події безпосередньо на своїх смартфонах.

- Сталевий розвиток екологічної свідомості: туристи все більше обирають екологічно чисті та сталі способи подорожей, сприяючи збереженню природи та культурного навколишнього середовища.

- Розвиток усталених маршрутів і привернення уваги до менш відомих місць: туристична індустрія все більше ставить завдання розширити популярність менш відомих регіонів та культурних атракцій.

• Культурний обмін із залученням спільнот: розвиток туризму, який сприяє активному обміну між туристами та місцевими спільнотами, дозволяючи взаємодіяти та ділитися культурним досвідом.

Ці інновації вирішують виклики та реалізують можливості, щоб зробити культурний туризм більш доступним, захопливим і сталим. Можна сподіватися, що ці нововведення допоможуть українському туризму на шляху до відновлення культурного туризму у післявоєнні часи. Україна багата на культурні пам'ятки та події, туристичні об'єкти та місця, національні звичаї та обряди, які виділяють український туризм серед інших країн та світових туристичних дестинацій.

Враховуючи вищесказане можна зробити висновок, культурний туризм в Україні відіграє важливу роль у збереженні культурної спадщини, розвитку економіки та зміцненні міжнародних зв'язків. Він сприяє зростанню інтересу до української культури та історії, розширює можливості для місцевого населення та сприяє розвитку туристичної галузі в цілому.

Саме культурний туризм дає змогу звернутися до вивчення культурної спадщини людства. Військовий конфлікт призвів до руйнування туристичної інфраструктури в багатьох регіонах України, втрати іноземних туристів, заборони використання повітряного простору та інших негативних наслідків. Попри це туризм продовжує функціонувати, проте має певні особливості, зумовлені ситуацією в нашій державі. До них можна віднести формування туристичних маршрутів з урахуванням наявності бомбосховищ, планування туристичних мандрівок відповідно до дії комендантської години, дотримання заборон, до яких відносяться прогулянки та екскурсії біля об'єктів критичної чи військової інфраструктури, проведення масових заходів, відвідування лісів, водойм та гірських маршрутів в різних регіонах України.

Список використаних джерел

1. Демко В. С. Застосування інноваційних інтелектуальних систем прийняття рішень в туризмі. *Вісник ЧНУ ім. Б. Хмельницького. Серія «Економічні науки»*. 2022. Т. 26, № 1–2. С. 104–113. URL: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2022-1-2-104-113> (дата звернення 24.11.2023).
2. Орлова О. В. Культурний туризм як засіб діалогу культур. *Культура і сучасність*. 2009. № 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2009_2/19.pdf (дата звернення 24.11.2023).
3. Приседська В. Як переживає війну туристична галузь. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62004034> (дата звернення 24.11.2023).
4. Mahdyk N. Turyzm pid chas viyny: yak vidpochyvaty v Ukrayini ts'oho lita [Tourism during the war: how to rest in Ukraine this summer]. URL: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/turizm-vo-vremya-voynykak-otdyhat-v-ukraine-etim-letom-1629651.html> (дата звернення 24.11.2023) [in Ukrainian].

ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ: РЕАЛІ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Колокольчикова І.В.

д.е.н., професор,

Професор кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Лепетченко Д.М.

Аспірант Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

На розвиток будь-якої галузі плавають внутрішні та зовнішні чинники. Галузь туризму має найбільшу чутливість до цих факторів, тому що пов'язана з послугами відпочинку, а відпочинок повинен бути безпечним. Реалії сьогодення показують, що зараз туристичні фірми